

nebo trestní. Právoplatné dání ve stav obžalovanosti uveřejniti dlužno ve formě zatykače, jde-li o zločin nějaký (§ 421 tr. ř.). Jestliže uprchne osoba a tím může býti veřejná bezpečnost v značné míře ohrožena, musí o tom ihned býti ministerstvo spravedlnosti zpraveno (výn. min. sprav. ze dne 7. prosince 1871 č. 13.769).

III. Obsah a rozšíření zatykače.

V každém zatykači pojmenovati jest zločin, z něhož padlo podezření na obviněného, a co možno nejpodrobněji popsati jeho osobnost, jmenovitě dlužno v zatykači vyznačiti zvláštní znaky, dle nichž dá se obviněný snadno poznati, tudíž jeho zvláštnosti ve vystupování a v jeho obyčejích (na př. kulhavost, šilhání, koktavost a pod.); kromě toho — jak již poznamenáno bylo — sluší k zatykači připojiti žádost svědčící všechněm soudům a bezpečnostním úřadům, aby stíhanou osobu vzaly v předběžnou vazbu a dožadujícímu soudu ji odevzdaly. Zatykač má býti dle platných předpisů rozšířen a zejména býti co nejrychleji sdělen se všemi okresními soudy, bezpečnostními úřady a dozorcími orgány v okolí. Dle potřeby sluší též postarati se o další rozšíření a dle okolností dáti vyhlášku do ústředního policejního listu, jakož i do listů veřejných. V nejnovější době bývá zatykač uveřejňován v novinách zvláště rozšířených a k tomu se obyčejně připojuje podobizna stíhaného.

IV. Jako se zatykačem, dlužno naložiti též i s popisem a vyhláškou ukradených nebo uloupených věcí, předmětů spáchaného podvodu, podniknutého padělání veřejných úvěrních papírů nebo mincí. Týká-li se takovýto popis předmětů značnější ceny a takových vlastností, že lze očekávati uveřejněním jejich objevení pachatele samého, nebo zabránění dalšího zla nebo lze se nadíti, že tím zjednáno bude odškodnění tomu, kdo škodu trpí, lze vyhlášení ihned opatřiti. Při popisu padělaných veřejných úvěrních papírů a mincí musí předběžně býti učiněno oznámení sborovému soudu druhé stolice a vyčkati se musí pokynů jeho. Každý povinen jest ihned vrchnosti oznámiti to, čeho se doví o popsanych předmětech.

V. Konečně bývá při zvláště těžkých zločinech (jako jest na př. loupežná vražda, zpronevření, krádež, podvod stran značných peněžních obnosů) nebo při obecně nebezpečných zločincích přislíbena odměna tomu, kdo zmocní se stíhaného a odevzdá jej úřadu nebo přispěje k jeho dopadení; odměnu dává buďto poškozený sám nebo pokladna státní. Zatykač, popis osobnosti, popis odcizených předmětů a pod. odevzdati jest za účelem vytisknutí a dalšího rozšíření nejbližšímu policejnímu nebo politickému úřadu, v jehož sídle nalézá se knihtiskárna; ve zvláště naléhavých případech může výtisk a další rozšíření obstarati soud nebo státní zastupitelství samo (výn. min. sprav. ze dne 22. prosince 1850 č. 16.699). I stráž finanční věnovati má zvláštní pozornost osobám zatykačem stíhaným nebo jinak popsáným a, dopadne-li je u vykonávání služby své, povinna jest zatknouti je a odevzdati nejbližší vrchnosti (nař. min. ze dne 15. října 1853 č. 209 ř. z.).

Závady realné (břemena realní).

I. Pojem.

Závadami čili břemeny realními v širším smyslu jsou závady, jež vážnou na nemovité věci, přecházejíce na každého jejího držitele, jako na př. hypotéky, služebnosti a zákonná omezení práva vlastnického. Realními závadami v užším smyslu (pozemková břemena, servitium reale, onus reale) jsou závazky k určitému plnění, které lpí na pozemku jako břímě jeho

takovým způsobem, že každý držitel jeho jest zavázán k výkonu tohoto plnění (Unger). Toto plnění může záležeti v dávkách (peněžních a naturálních) nebo v konání (ve službách), tak na př. označuje se reálním břemenem právo požadovati na dočasném držiteli pozemku alikvotní část ovoce na pozemku se urodivšího (rozh. nejv. soudu ze dne 9. února 1881 č. 1046 sb. »Gl. U.« č. 8287), právo držitelů loží v divadle (rozh. nejv. soudu ze dne 22. dubna 1875, č. 3133, sb. »Gl. U.« č. 859). Realní břemena liší se tudíž od služebností tím, že podstata jich nezahrnuje pouze snášení neb opomenutí nějakého výkonu, nýbrž i právo k jistému plnění; jest tedy v ý m ě n e k, záleží-li v naturálních dávkách, nikoli služebností, nýbrž realní závadou (rozh. nejv. s. ze dne 19. února 1873, č. 1367, sb. 488, rep. nář. 41). Za realní břemena považovati nelze: určité p o l i c e j n í příkazy, jež ukládají dočasnému držiteli pozemku nebo domu jisté plnění (na př. povinnost ubytovací), kanon (dědičný plat) při emfyteusi (násedu dědičném), lenní poplatek při lenním statku, dědičné pachtovné při statku dědičně propachtovaném.

P r á v n í p o v a h a realních břemen byla v teorii nad míru sporná. Brzy kladen důraz jedině na osobní stránku tohoto institutu a realní břímě označováno za pohledávku spojenou s hypotékou, brzy přihlíženo toliko ku věcné stránce tohoto ústavu právního a realní břímě vyhlášováno za pozemkovou služebnost, jejížto obsah záleží v konání. Správným jest pojetí, které má zřetel jak k momentu věcnému, tak i osobnímu, pokládajíc realní břímě resp. právo z něho vznikající za právo, jež samo o sobě a v celku vázne přímo na pozemku a jehož obsah záleží v tom, že oprávněný může žádati jednotlivé pozitivní plnění na každém držiteli pozemku jako takovém. Právo k jednotlivým pozitivním dávkám samo jest ryze osobním právem obligačním.

II. Z vyličené povahy realních břemen vyplývají tyto d ů s l e d k y (viz Ungrův Systém):

1. Věcná břemena v celku jsou závadou na pozemku. Ta přechází tudíž s pozemkem na každého nabyvatele jeho a nepomine ani při soudní nucené dražbě pozemku.

2. Právo k realnímu břemeni zapíše se jakožto věcné právo do knih (§ 12 knih. zák.) a provede se zápis tím způsobem, že pokud možná určité vytkne se obsah a rozsah práva, aniž potřebí vyznačiti peněžní hodnotu.

3. D r ť b a k právu realních břemen jest možná.

4. Právo na realní závady přivádí se k platnosti žalobou podobnou žalobě ze služebnosti, zproštění od toho práva žalobou zápůřčí. Zavázaný může se zbaviti jednotlivých dávek pro budoucnost derelikcí pozemku. Za dávky splatné po dobu držení pozemku ručí dřívější držitel jakožto osobní dlužník. Nástupce v pozemek neručí za jednotlivé zadrželé dávky. Každé jednotlivé splatné plnění promlčuje se ve třech letech; právo k realní závadě samo pomine třicetiletým neplněním dávek.

5. Právo realního břemene lpí buď na věci (realní právo) nebo na právnické osobě, nadaci, korporaci, aneb jest spojeno s úřadem, s hodností, na př. farou.

6. Každou povinnost nebo plnění vězící na nemovitostech z důvodu děleného vlastnictví lze vykoupiti, a nesmí na příště žádná nemovitost podobným nevykupitelným plněním býti stížena (zák. ze dne 21. prosince 1867, č. 142 ř. z., čl. 7). Ve článku »Vyvazení pozemků« vypisuje se

dějinný vývoj povahy pozemků druhdy realními břemeny velice obtížených, jakož i výkup jejich.

III. Nabytí a zánik realních závad.

Realních břemen nabýváme stejným způsobem jako jiných práv věcných, tedy smlouvou, zákonnými předpisy, soudcovým výrokem, obzvláště ve sporech dílčích a posledním pořízením. Taktéž platí všeobecná ustanovení a zásady o zrušení a zániku věcných práv i pro realní závady. Realní břímě v pozemkové knize zapsané přechází na vydražitele nemovitosti exekučně prodané, jenž podle dražebních podmínek přejímá její »břemena«, nehledíc na pořadí jejich (rozh. ze dne 3. prosince 1889 č. 13.799; Manzovy sbírky 4 sv., str. 496). Převezme-li nový nabyvatel realní břemena výslovně v kupní smlouvě, nevzniká tu osobně dlužnický poměr mezi ním a oprávněným k realnímu břemenu (rozh. ze dne 13. října 1886, č. 10.476; časop. »Ger. Zeit.« 1888, str. 28). Knihovní břímě roční číselně určité peněžní dávky budiž založeno ve formě vkladu zástavního práva, nikoli realní závady (rozh. ze dne 20. srpna 1884, č. 9452; sb. 10.136, časop. »Jur. Bl.« r. 1884, str. 519).

IV. Příslušnost.

Podle jurisdikční normy náleží žaloby, jimiž kdo se domáhá věcného práva k nemovitému statku, dále toho, že prost jest takového práva nebo že toto zrušeno jest, před soud, v jehož obvodě leží statek nemovitý. Týká-li se žaloba pozemkové služebnosti nebo realního břemene, rozhoduje o příslušnosti soudu poloha služebného neb obtíženého pozemku (§ 81 jur. nor.). Žaloby o dávky, z nějakého realního břemene zadržené, mohou na držitele obtíženého pozemku vzneseny býti u soudu, v jehož obvodě obtížený pozemek leží (§ 91, odst. 2 jur. nor.).

V. Exekuční řád ze dne 27. května 1896, č. 79 ř. z. nedotekl se dosavadních předpisův o přechodu realních břemen pro účely kostelní a školní na vydražitele nemovitosti (čl. XIV. uvoz. zák.). Není-li k návrhu soudcem s přivolením oprávněného ustanoveno něco jiného, tedy služebnosti, výměnky a jiná věcná břemena, která mají přednost před právem vymáhajícího věřitele, aby byl uspokojen, nebo před jeho právem zástavním, musí vydražitel převzít bez započtení do nejvyššího podání; avšak taková břemena, která jdou za vymáhajícím věřitelem, musí jen potud býti přejata, pokud podle svého pořadí dojdou uhrazení z rozvrhovací podstaty (§ 150 ex. ř.). Při rozvrhu nejvyššího podání budte však zrušeny: služebnosti a věcná břemena kromě výměnků, pro které z podstaty rozdělované již nevybývá úplné úhrady; na místo nich nastoupí nárok na náhradu za břímě nepřikázané. Soudce ustanoviti má náhradu, která budiž hotovým zaplacením zapravena podle toho, jak podstata rozdělovaná stačí, v pořadí, které příslušelo zrušenému právu (§ 227 ex. ř.). Soudce podle výsledku odhadu má ustanoviti (§ 144), kterým obnosem vyceněny býti mají služebnosti a věcná břemena neobmezeného trvání, jež vydražitel podle dražebních podmínek a podle výsledku dražby má převzít do započtení na nejvyšší podání. Při služebnostech a věcných břemenech, které oprávnují k vybírání opětujících se dávek, obnos tento rovná se kapitálu, jehož je třeba, aby z úroků byly zapraveny dávky ode dne přiklepu dospívající nebo jejich hodnota peněžní. Obnos, který připadá na břímě vydražitelem přejaté, vydá se vydražiteli. Při služebnostech a věcných břemenech trvání obmezeného, jež vydražitel přejímá do započtení na podání nejvyšší, budiž

kapitál uhrazovací zúročně uložen. Úroky náležejí vydražiteli po dobu, co příslušné břímě trvá (§ 225 ex. ř.). Výměnek, jehož cena 300 zl. nepřevyšuje, prost jest exekuce (§ 330 ex. ř.). Na jiná realní břemena může věřitel exekuci vésti především nucenou správou (§§ 332 a 334 ex. ř.).

(Viz čl. Výměnek, Vyvazení pozemků, Pacht dědičný a smlouva o dědičný úrok, Emfyteusis, Služebnosti lesní, Renta doživotní.)

Závdavek.

I. Pojem.

Dle o. o. zákonníka jest závdavek (arrha) onen obnos, který se dává při smlouvě na označení, že smlouva nějaká jest hotova (perfektní) nebo k zajištění, že smlouva uzavřená splnění dojde (§ 908 o. o. z.). Podstatné náležitosti závdavku jsou:

1. Hotovost (perfekce) smlouvy. Závdavek dává se vzhledem ku právoplatně uzavřené smlouvě (rozh. ze dne 11. září 1874 č. 8597, časop. »Gerichtshalle« z r. 1878 č. 2).

2. Závdavek dává se pravidelně při uzavírání smlouvy (rozh. ze dne 1. května 1877 č. 4878, časop. »Gerichtshalle« z r. 1877 č. 89). Smlouvený závdavek může se však i s plnými účinky právními dáti po učiněné smlouvě (rozh. ze dne 18. listopadu 1865 č. 2999, sb. »Gl. U.« č. 2115). Jestliže však byla část tržové ceny zaplacená a předmět tržový má býti vydán teprve po zapravení zbytku tržové ceny, nesluší považovati zaplacený onen obnos za závdavek, a kupec není oprávněn — když by předmět tržový jemu vydán nebyl, žádati za dvojnásobný obnos jakožto závdavek, jelikož úmluva i vůle stran směřovati musí na odevzdání závdavku (rozh. ze dne 3. května 1877 č. 7588, časop. »Gerichtshalle« z r. 1878 č. 55). Jestliže se však při uzavírání smlouvy nějaké ihned zaplatí určitý obnos, tedy před dospělostí umluveného plnění, jest obnos tento závdavkem (rozh. ze dne 4. května 1877 č. 4878, časop. »Gerichtshalle« z r. 1877 č. 89).

3. Na závdavek má příjemce jen tehdy nárok, pokud se týká, onen, kdo závdavek dal, oprávněn jest žádati za dvojnásobný závdavek jen v té případnosti, když vinou druhého kontrahenta smlouva splněna nebyla. I přísluší toto právo jedině onomu smluvníku, jenž úplně nevinen jest, že smlouva splnění nedošla, nikoli však v tom případě, kdy sám zavinil nebo spoluvinen jest toho, že smlouva splněna nebyla (rozh. ze dne 19. května 1870 č. 1503, časop. »Právník« z r. 1871).

4. Každá smlouva (i smlouva předchozí — pactum de contrahendo) může býti závdavkem utvrzena (rozh. ze dne 19. listopadu 1873 č. 10.492).

5. Závdavek záleží z pravidla z jistého peněžitého obnosu; sporno jest, lze-li dáti závdavek i v jiných věcech, jež se hodí k účelu zajištění; tak ku př. hodí-li se k tomu směnečný akcept, cenné věci, cenné papíry atd. Otázce této nasvědčuje rozh. ze dne 8. července 1856 č. 58.141, časop. »Ger. Halle« z r. 1859 č. 20, kdežto rozh. ze dne 1. června 1876 č. 2881, sb. »Gl. U.« č. 6167 konstatuje, že nesluší považovati odevzdání veřejných obligací ku zajištění kupní ceny za závdavek, nýbrž za pouhou kauci, následkem čehož nelze žádati za dvojnásobné vydání jeho.

6. Závdavek může se podržeti, pokud se týká, dvojnásobný závdavek požadovati, jestliže smlouva vinou dotyčné strany vůbec nebyla splněna, nikoli však v té případnosti, když smlouva jen z části uskutečnění došla, neboť pro tento případ nemá o. o. zákonník ustanovení žádného a proto musí se podle § 7 o. o. z. zřetel míti ku zákonným předpisům platícím